

Ataxia: základné fakty pre pacientov

ČO JE TO?

Slovo ataxia pochádza z gréčtiny a znamená „bez poriadku“. Ataxia sa vyznačuje dezorganizovanými, neobratnými pohybmi a problémami s rovnováhou. Koordinácia pohybov vyžaduje súlad viacerých oblastí mozgu, pričom ak je jedna z nich poškodená, môže vzniknúť ataxia. Váš lekár Vás vyšetří aby určil, či je ataxia spôsobená dysfunkciou mozgu, miechy alebo nervov. Najčastejšie zodpovedná oblasť mozgu za vznik ataxie je mozoček.

AKÉ SÚ PREJAVY ATAXIE?

- Problémy s rovnováhou počas státia
- Problémy s chôdzou, ktoré môžu zahŕňať:
 - chôdzu s naširoko rozkročenými nohami
 - kolísanie alebo padanie na jednu alebo druhú stranu
 - neschopnosť chôdze po rovnej čiare
 - pády v dôsledku nerovnováhy
- Nekoordinované, neobratné pohyby rúk
- Tras (tremor), ktorý sa zvyčajne zhoršuje pri dosahovaní cieľa. Môže postihovať ruky, nohy, hlavu a dokonca i celé telo
- Problémy s rečou, najmä nejasné vyslovovanie slov
- Poruchu očných pohybov, ktorá môže zapríčiniť dvojité alebo rozmazané videnie
- Závrat

AKÉ SÚ PRÍČINY?

Ataxia nie je neurologická choroba, ale príznak. Existuje mnoho možných príčin ataxie, napríklad:

- Poškodenie mozgu nádormi, cievnou príhodou, úrazmi, infekciou a pod.
- Nedostatok vitamínov ako je vitamín B1, B12 alebo E
- Expozícia určitými liekmi alebo toxínmi ako napr. fenytoín, karbamazepín, barbituráty, sedatíva, niektoré antibiotiká, lítium, amiodaron a alkohol
- Autoimunitné poruchy ako je roztrúsená skleróza, imunitná odpoveď proti nádorom, zápal mozgových ciev alebo celiakia
- Metabolické príčiny, napr. poruchy štítnej žľazy alebo znížená hodnota cukru v krvi
- Neurodegeneratívne ochorenia, pri ktorých mozog stráca nervové bunky, napr. multisystémová atrofia (MSA), spinocerebelárna ataxia (SCA) a iné
- Dedičné (vrodené alebo genetické) príčiny

AKO SA DIAGNOSTIKUJE?

Pri diagnostikovaní ataxie sa potrebuje lekár informovať o Vašej klinickej anamnéze, vrátane detailnej rodinnej anamnézy. Budete absolvovať detailné neurologické vyšetrenie a ak bude potrebné, tak aj diagnostické testy, medzi ktoré patria:

- Zobrazovacie vyšetrenia: zobrazenie mozgu počítačovou tomografiou (CT) alebo magnetickou rezonanciou (MRI) a/alebo MRI miechy
- Vyšetrenie vzorky krvi, moču a mozgovo-miešnej tekutiny
- Vyšetrenie srdca
- Vyšetrenie vodivosti nervov a elektromyografia (ENG, EMG)
- Kognitívne a neuropsychiatrické vyšetrenie
- Očné vyšetrenie
- Krvné testy na vyšetrenie genetických/vrodených ataxií

EXISTUJE LIEČBA?

Liečba ataxie závisí od jej príčiny. Ak je spôsobená liekmi alebo toxínmi, zastavenie ich expozície môže ataxiu zlepšiť. Môžu sa liečiť niektoré nedostatky vitamínov, nádory, autoimunitné alebo metabolické ochorenia. Niektoré geneticky viazané ataxie sa môžu liečiť špecifickými vitamínmi alebo liekmi.

V prípadoch, kde nie je špecifická liečba dostupná, môže fyzioterapia, rehabilitácia alebo logopedická starostlivosť zlepšiť funkčnosť a kvalitu života pacientov s ataxiou.